

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 15. De Providentia Divina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

Quo in sensu concedenda est etiam de actibus contingentibus intellectus divini. Ratio est, quia sicut Deus non est necessitatus ad volendum id, quod liberè vult: ita non est necessitatus ad cognoscendum id, quod contingenter cognoscit. Unde sicut potuit Deus non habere volitionem liberam hujus mundi, quam habet, sed oppositam: ita potuit non habere scientiam mediam de concursu Petri sub auxilio A, quam habet, sed oppositam. Potuit

enim Petrus sub auxilio A non consentire, sed dissentire. Quo in casu Deus non haberet hanc virtualitatem scientiæ mediæ de consensu, sed oppositam virtualitatem de dissentio: ac proinde scientia contingens non minus stat in virtualitatibus specificativè defectibilibus modo dicto quàm liberæ volitiones. Quomodo autem quævis virtualitas divina contingens sit simul scientia, & amor, constabit num. sequenti.

DISPUTATIO XV.

DE PROVIDENTIA DIVINA.

83. Divus Thomas prima parte quæst. 22. Sic incipit de Providentia discurre: consideratis autem his, quæ ad voluntatem absolūtè pertinent, procedendum est ad ea, quæ respiciunt simul intellectum, & voluntatem. Quare virtualitates divinæ contingentes aptissimæ sunt ad constituendam providentiam, cum nulla ex illis sit, quæ simul non sit actus intellectus, & voluntatis, ut bene notavit Quirós in Indice Quæstionum quæst. 14. art. 4. n. 158. & cum ipso omnès, qui nullam agnoscunt distinctionem virtualem intrinsecam, quæ non sit realis in tercio. Ratio est, quia quævis virtualitas divina contingens debet habere omnem perfectionem in sua linea sibi possibilem: atqui virtualitati scientiæ mediæ contingentiæ possibilis est identitas virtualis cum aliqua volitione; & virtualitati volitionis liberæ possibilis est identitas virtualis cum aliqua cognitione; etenim scientia media utpote identificata cum Deo digna est amore; atque adeo realiter, & virtualiter est amor sui: Pariter volitio libera est verè cognoscibilis; atque adeo realiter, & virtualiter est cognitio sui; siquidem non minus implicat, quod conveniat aliquid scientiæ mediæ, quod realiter non conveniat amori scientiæ mediæ in se ipsa, aut quod conveniat aliquid volitioni liberæ, quod realiter non conveniat cognitioni volitionis in se ipsa, quam implicet, quod conveniat aliquid cognitioni Dei necessariæ, quod necessariæ volitioni realiter non conveniat, aut e contra: sed ob istam rationem cognitio, & volitio necessariae sunt in Deo realiter, & virtualiter idem, ut constat à n. 130. ergo &c. Unde non solum potest dari in Deo volitio libera, sed etiam contingens: neque solum potest dari scientia contingens, sed etiam libera, quæ solum distinguantur ex modo concipiendi.

SECTIO I.

De Existentiâ, & Constitutiõne
divinæ Providentiæ.

83. A Sero 1. Fide, & ratione constat dari in Deo providentiam. Probatum facile ex R. P. Gormaz Theolog. Tom. 1.

Scriptura Sap. 12. Non est alius Deus, quàm tu, cui est cura de omnibus. Et 11. Tu autem Pater Providentia gubernat, vel ut legit D. Thomas 1. Part. q. 22. art. 1. Tu autem Pater gubernas omnia Providentiâ; ergo &c. Confirm. Ratione. Omnia extra Deum, utpote essentialiter contingentiâ, strictè pendent à Deo, qui necessarius est, & habet notitiam comprehensivam omnium rerum, & prudentissimam, simulque voluntatem, qua res omnes ordinat ad suos fines: sed ita est Providentia, ut constabit n. 840. ergo &c. Unde veritas ista adeo certa est, ut ipse naturæ lumine innotescat, atque adeo inutile esset ex aliis capitibus rationes quærere. Quâ de causa Clemens Alexandrinus V. Strom. accuratè dixit: quæstiones quædam dignæ, quæ puniantur. Cujusmodi est, quærere probationes, an sit providentia. Neque monstra, fortuita, aut peccata finem effugiunt divinæ providentiæ; cum semper Deus primarium suum, & universalem finem obtineat, pluresque particulares, ut statim constabit; neque quidquam unquam fiat, quin Deus effectivè concurrat, effectum illum intendens, aut permitrens ob altissimos fines suos; cum plena rerum omnium comprehensione, & notitiâ: atque adeo nihil est monstruosum, fortuitum, aut casuale respectu Dei, ut constabit à n. 868. Sed respectu causarum secundarum. Videatur quoad casualia, & fortuita Aristoteles lib. 2. Physicorum cap. 7. Et quoad peccata Augustinus in Enchiridio c. 27. dicens: melius putavit de malis bene facere, quàm nulla mala esse permittere. Si enim Deus honestè non posset peccata permittere, absolūtè non posset. Videatur Cardinalis Sforzia lib. 1. Theolog. assert. n. 194.

83. A Sero 2. Cum Bonaventura, Molina, Lessio, Herrera, pluribusque aliis. Providentia divina concretè, & adæquatè sumpta non stat in solo actu intellectus, neque in solo actu voluntatis, sed in actibus simul intellectus, & voluntatis. Probatum 1. ex 1. Petr. c. 1. Ubi de Providentiâ, quam erga Prædestinatos Deus habet, ait Apostolus: *Electis secundum præscientiam Dei Patris*. Ubi electio significat actum voluntatis, Præscientia verò actum intellectus.

lectus. Sic etiam Paulus ad Rom. 8. *Quos præscivit, & prædestinavit*, id est: adjuncto actu voluntatis, ut habet ad Ephes. 1. dicens *Qui prædestinavit nos secundum propositum voluntatis suæ*; ergo &c. Confirm. ex Augustino Tom. 7. lib. de Bono Perseverantiæ c. 14. dicente: *Prædestinatio SS. nihil aliud est, quam præscientia scilicet, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur.* Atqui præscientia est actus intellectus: præparatio verò, cum sit immediatè libera, est actus voluntatis, ut notavit D. Thomas in 1. *quest.* 40. *art.* 2. ergo &c.

835. Probat. 2. Providentia non est in provisis, sed in providente, ut docent omnes Theologi cum D. Thoma 9. *art.* 2. atque adeò debet esse prudens, & recta cognitio de utilitatè mediorum ad finem: idque significat ipsum nomen providentia. Providere enim ait Boëtius lib. 4. de Consolatione est à longe, sive præcul videre. Unde præcisè ablata cognitione, etsi reliqua per impossibile maneat, tollitur constitutivum providentiæ. Rursus si aliquis homo plene cognosceret, quid omninò prodesset, & quid obesser ad finem, nihil tamen de applicatione curaret; neq; ulla media parare vellet ad consecutionem finis, hic certè non esset providus, sed positivè improvidus. Unde præcisè ablata volitione, etsi reliqua per impossibile maneat, tollitur constitutivum providentiæ. Tandem posita ea recta cognitione de utilitate mediorum ad finem, & volitione collativa mediorum, præcisè omnibus aliis concipitur adæquata providentiæ; ergo &c.

836. Probat. 3. Ad Theologum spectat conciliare testimonia SS. PP. modo, quo verè, & propriè conciliari possunt: atqui si providentia concreterè, & adæquatè sumpta constituitur ex actibus simul intellectus, & voluntatis, conciliari rectè possunt omnia SS. PP. testimonia; secus autem, si ex solo actu intellectus, aut ex solo actu voluntatis constituitur; ergo &c. Probat. min. Plures SS. PP. docent providentiam stare in actu intellectus. Sic Dionysius cap. 2. de Divin. Nom. *Deus prospicit cuncta providentia mirabili.* Boëtius l. 4. de Consolatione prof. 6. *Providentia est ipsa divina ratio in summo Principe constituta, qua omnia disponit.* D. Thomas q. 5. de Verit. *art.* 5. in corp. *Providentia includit & scientiam, & voluntatem: sed tamen essentialiter in cognitione manet.* Quod reperit 1. *Part.* q. 22. Et sæpe alibi. Augustinus tom. 4. lib. 83. *Quest.* q. 21. Inter partes prudentiæ apponit providentiam dicens: *Providentia, per quam futurum aliquid videtur, antequam factum est.* Rursus alii SS. PP. docent providentiam stare in actu voluntatis. Sic idem Augustinus citatus num. 665. & 834. Damascenus 2. de Fide cap. 29. dicens: *Providentia est voluntas Dei, per quam omnia, que sunt, aptè gubernantur.* Quo in sensu loquuntur alii videndi apud Exim. Doctorem lib. 1. de Prædest. c. 17.

Modò sic: Providentia constituta ex actibus intellectus, & voluntatis sumi potest, vel ut prudens; & sic solum dicit essentialiter in recto actu intellectus, modo, quo loquitur semper D. Thomas, vel ut immediatè libera: ut sic solum dicit essentialiter in recto actu voluntatis modo, quo Damascenus, & alii PP. loquuntur. Ex quo facilè conciliantur: sed non ita conciliarentur, si providentia concreterè, & adæquatè sumpta solum diceret actum intellectus, aut solum actum voluntatis; ergo &c. Confirm. Si istud concretum album ex Petro albedine, & unione constitutum, non diceret concreterè, & adæquatè sumptum Petrum simul, & albedinem, non possent conciliari propositiones veræ apud omnes Philosophos, in quibus album aliquando sumitur pro subiecto solo essentialitèr, & in recto, ut in ista Petrus est albus: etenim quod dealbatur, non est albedo, sed Petrus. Aliquando verò pro sola forma essentialitèr, & in recto, ut in ista: album est segregativum visus; etenim quod disgregat visum, non est Petrus, sed albedo: aliquando autem pro omnibus partibus simul ut in ista; album est concretum, vel album est Petrus albedo, & unio: etenim neque solus Petrus, neque sola albedo est concretum, sed ambo simul: Conciliari autem possunt ex eo, quod concretum istud album includat ea omnia concreterè, & adæquatè sumptum; cum hujusmodi concreta ex usu hominum, penes quos est jus & norma loquendi, eos omnes veros sensus accipiant, sed idem evenit in casu nostro ex usu SS. PP. Theologorum; & scripturarum fumentium providentiam aliquando concreterè, aliquando ut prudentem, aliquando ut immediatè liberam; ut constat ex dictis; ergo &c. Unde inferes, quam rectè dixerit Ariaga, & Ribadeneira quæstionem istam potius, quam de re, esse quæstionem de nomine.

Affero 3. Cum communi contra Cajetanum, & alios Thomistas. Licet providentia divina assequatur semper finem suum universale, non assequitur semper omnes suos fines particulares. Probat. facilè. Finis universalis divinæ providentiæ est Dei gloria relucens in eo, quod prima causa, causas secundas aptissime gubernet, eisque provideat media proportionata, ut unaquæque finem particularem suum obtinere possit, nisi impediatur ab aliis causis secundis, quas Deus ut auctor universalis impedire non tenetur, aut ipse ex sua libertate se velit eo fine, aut aliis mediis privare. Finis verò particularis est ille specialis, quem per media provisiva Deus intendit: atqui licet Deus assequatur semper illum finem universale, ut ex terminis patet; & constat à n. 773. Non assequitur semper illum finem particularem, quem per provisiva media intendit; ergo &c. Probat. min. quia Deus conferens per suam providentiam auxilia indifferentia hominibus vult omnium salutem, ut constat à n. 750. atqui non obit.

obtinere finem particularem salutis unius cuiusque, cum plures ex illis damnentur; ergo &c. *Confirm.* Providentia divina sufficientia utpote constituens liberas creaturas est potens componi cum pluribus finibus particularibus, eorumque omissione; aliter non esset libera ad illos; ergo est potens carere finibus illis particularibus. Quapropter divina providentia semper obtinet finem universalem, & aliquem etiam particularem, licet non omnes.

Ratio est, quia si voluntas libera ad bonum, quod Deus inefficaciter intendebat, nolit efficere bonum, sed operetur peccatum, licet fugiat finem Dei misericordis, & præmiantis, non fugit ordinationem illius peccati ad manifestationem attributi iustitiæ punientis. Sic Augustinus *lib. de Spiritu & Littera cap. 33. Insidens contra Dei voluntatem faciunt; cum ejus Evangelio non credunt: nec ideo tamen eam vincunt; sed se ipsos fraudant magno bono, malisque implicanti, experturi supplicium ejus, cuius in donis misericordiam contempserunt.* Et D. Thomas 1. Part. quæst. 19. art. 6. *Cum voluntas Dei sit universalis causa omnium rerum, impossibile est, quod divina voluntas suum effectum non consequatur.* Unde quod recedere videtur à divina voluntate secundum unum ordinem, relabitur in ipsam secundum alium. Sicut peccator, qui, quantum est ex se, recedit à divina voluntate peccando, incidit in ordinem divinæ voluntatis, dum per ejus iustitiam punitur: Sic etiam Augustinus citatus num. 833. & D. Thomas quæst. 6. de Veritate art. 3. in corp. *Nihil potest deficere à generali sine providentiâ, quamvis quandoque deficiat ab aliquo particulari sine.* Et infra. *Nec tamen hoc modo certus est ordo prædestinationis, sicut erat ordo providentiæ; quia in providentiâ ordo non erat certus respectu particularis finis; nisi quando causa proxima necessario producebat effectum suum; in prædestinatione autem invenitur certitudo respectu singularis finis, & tamen causa proxima scilicet liberi arbitrii non producit effectum illum, nisi contingenter.* Ex dictis

Fit 1. Providentiâ aliam esse purè physicam, quâ creaturas ut non liberas dirigit Deus in suos fines: aliam moralem, quâ creaturas ut liberas dirigit. Fit 2. Providentiâ creaturæ ut libere aliam esse naturalem, quâ Deus naturalia media confert ad finem naturalem. Aliam supernaturalem, quâ ordinat media supernaturalia ad finem supernaturalem. Fit 3. Supernaturalem providentiâ aliam esse salvandorum; quæ prædestinatio vocatur: aliam damnandorum, quæ dicitur reprobatio: aliam utriusque communem, quantum ad sufficientiam salutis, supposita elevatione creaturæ rationalis ad æternam beatitudinem; quæ vocatur providentiâ universalis moralis: Prædestinativa enim dicitur providentiâ particularis, & specialis benevolentis. Fit 4. Providentiâ ut sic ita explicat: prudens, & libera dispositio

Dei activa per media proportionata dirigens creaturas in suos fines: Prædestinationem vero ita: providentiâ divinâ efficax, quâ creatura rationalis ordinatur ad vitam æternam per media ad DEI filiationem conducentia. Unde prædestinatio puræ creaturæ respicit media ad filiationem adoptivam: Prædestinatio vero hominis DEI quâ hominis respicit media ad filiationem propriam, vel naturalem: sic de nostra prædestinatione Paulus ad Ephes. 1. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum Dei.* Et de Christo ad Rom. 1. *Qui prædestinatus est filius Dei;* Et enim ex titulo filiationis habetur jus ad gloriam, sive ad Dei Patris hæreditatem tam per ordinariam prædestinationem communem puris creaturis, quam per extraordinariam propriam Christi ut hominis. Utrumque membrum comprehendit Paulus ad Rom. dicens: *Quod sumus filii Dei; si autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, coheredes autem Christi.* Expositionem reprobationis dabimus n. 904.

SECTIO II.

Solvuntur opposita.

Objic. 1. Contra primam Conclusionem. 841.
Deus non habet providentiâ circa creaturas vilissimas, v. g. muscas. Ergo non habet providentiâ de omnibus. Probat. ant. ex Hieronymo id asserente; ergo &c. Resp. dist. ant. non habet providentiâ moralem conc. physicam neg. ant. & conseq. ad probationem dist. eodem modo antecedens, & neg. conseq. quia Hieronymus solum negat circa eas vilissimas creaturas providentiâ moralem, quam negavit Apostolus, secus autem purè physicam, ut constat num. 302. Neque contra ordinem divinæ providentiæ est permissio peccatorum, aut plura, quæ ex fortuita, & casuali collisione causarum procedunt; cum respectu Dei nihil sit peccaminosum, fortuitum, aut casuale, qui omnia causalata ad fines suæ providentiæ dirigit, quin universale suum finem effugere possint, simulque alium aliquem particularem, ut constat ex n. 839. vide n. 829.

Objic. 2. Contra secundam assertionem. 842.
D. Thomas pluribus in locis docet providentiâ stare in solo actu intellectûs; ergo non includit essentialiter actus intellectûs, & voluntatis. *Confirm.* Omnes aliæ perfectiones divinæ stant vel in solo actu intellectûs; ut prudentiæ, vel in solo voluntatis; misericordiæ v. g. ergo etiam providentiâ stabit, vel in solo actu intellectûs, vel in solo actu voluntatis. Resp. dist. ant. Providentiâ sumpta ut prudentialis conc. concretè; & adæquatè accepta neg. ant. & consequentiam. Ratio est; quia, quævis S. Thomas agit de providentiâ; agit semper de illa ut pertinente ad prudentiam, quæ stat in actu intellectûs. Sicuti Damascenus; & alii agunt de providentiâ ut

immediate libera. Quare eam reducunt ad solum actum voluntatis. Unde si concretè, & adæquatè sumatur, utrumque actum necessariò, & essentialiter includer: neque aliter componi possunt testimonia SS. PP. & significatio, quam Providentia apud homines habet, ut ex n. 834. Ad confirmationem neg. ant. non enim possent adversarii ita arguere in hac prima parte, nisi sui immemores essent, & obli-
 citi eorum, quæ in secunda secunda cum D. Thoma docent, dum ajunt, auctoritatem divi-
 nam, quæ est objectum formale fidei, stare in veritate pertinentè ad intellectum, qua Deus non potest se fallere, & in veracitate pertinente ad voluntatem, qua nequit fallere nos. Unde aliqua perfectiones divinæ stant in solo actu intellectus, aliæ in solo actu voluntatis, aliæ in utroque. Quænam autem ad primam, quænam ad secundam, & quænam ad tertiam classem pertineant, ex rationibus Theologicis deducendum, uti nos de Providentia præstitimus.

843. Objic. 3. Contra tertiam D. Thomam 1. 2. quest. 22. art. 2. ad 1. ait: *Impossibile est aliquem effectum ordinem cause universalis effugere. In quantum igitur aliquis effectus ordinem alicujus cause particularis effugit, dicitur esse casuale, vel fortuitum respectu cause particularis: sed respectu cause universalis, à cujus ordine subtrahi non potest, dicitur esse provi-
 sum. Et art. 4. ad 2. In hoc est immobilis, & certus divina providentia ordo, quod ea, que ab ipso providentur, cumlibet eveniant eo modo, quo ipse providet, sive necessario, sive contingenter. Ergo divina providentia semper obtinet finem suum. Resp. conc. ant. & dist. conseq. Obtinet finem suum universalem, conc. omnes fines particulares neg. ant. & conseq. ut constat ex dictis à n. 838. & ex ipso D. Thoma n. 839. & 760.*

844. Objic. 4. Providentia supponit volitionem finis, ut habet D. Thomas q. 22. art. 1. ad 3. Sed divina volitio est infrustrabilis; ergo Providentia carere nequit sine ullo intento particulari. Confirm. Imprudenter ageret agricola, si seminans spargeret sine intentione efficaci colligendi fructum, nisi fortè impediretur effectus intentionis à violentia aliarum causarum. Atqui Deus nequit imprudenter agere, nec divinæ intentionis effectus potest ullius causæ violentia impediri; ergo dum semina suorum mediorum emittit ex intentione finis particularis, nequit non obtinere talem finem particularem. Resp. dist. maj. supponit volitionem finis universalis, conc. particularis subdist. efficacem, vel inefficacem conc. semper efficacem neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Ratio est, quia volitioni Dei indifferenti inefficaciter intendenti finem resistere possumus non minus, quam gratiæ indifferenti, ut constat à n. 626. licet non possimus resistere efficaci. Sic Deus præcipiens opera bona, intendit illa, cui intentioni resistit peccator nolens præcepto divino obedire. Ad confirmationem dist. maj.

imprudenter ageret, si deberet seminare in agro, quem deberet constituere liberum ad fructificandum, vel non fructificandum neg. si non deberet liberum constituere omitto maj. & dist. min. neg. conseq. Quia Deus ita confert media creaturis, ut velit eas liberas constituere: atque adeò ea volitio constitutiva libertatis non est efficaciter intentiva finis.

Neque exemplum agricolæ venit ad rem, quia agricola, si non intendere efficaciter fructum spargendo semen; quod ex intentione agricolæ poterat fructificare, & ex defectu intentionis non fructificare, imprudenter se gereret; quia sine ullo rationabili motivo pareretur detrimentum, ut suppono; & utilitatem seminis amitteret: Deus autem nullum detrimentum patitur, sive creatura utatur bene mediis collatis, sive eis abutatur. Neque per illa media quærit utilitatem illam suam, sed nostram, quam habebimus, si liberè cooperemur. Cum autem hæc munia haberi non possint, nisi ea volitio libera ex se indifferens sit, ut obtineatur, vel non obtineatur finis ille particularis, exinde nequaquam Deus se gerit imprudenter, quamvis non obtineat finem illum intentum particularem. Quinimò exemplum de semine clarè nobis favet, si supponamus grana seminis esse libera ad reddendum fructum, & non reddendum, quod Matth. 13. Satis docet celestis illa parabola de agricola faciente sementem, cujus partem in via, partem in terram petrolam, partem in terram spinosam casuram prævidebat sine fructu: & solum partem in terram bonam fructum reddituram, quin exinde dammandus sit tanquam imprudens celestis agricola propter rationem à nobis datam.

Objic. 5. Ex D. Thoma non datur voluntas antecedens in Deo, quæ non adimpleatur quoad effectum quemlibet particularem, sed solum dicitur antecedens, & consequens ratione volitorum, quorum unum consequitur alterum; ergo &c. Prob. ant. D. Thomas explicans Damascenum 1. P. q. 19. art. 6. ad 1. ait: *Secundum Damascenum intelligitur de voluntate antecedente, non de voluntate consequente, que quidem distinctio non accipitur ex parte ipsius voluntatis divinæ, in qua nihil est prius, vel posterius, sed ex parte volitorum.* Hæc D. Thomas; ergo &c. Confirmat. 1. Actus in Deo se habens pro signo priori ad alium potest esse efficax: atqui voluntas antecedens non potest esse efficax, cum ex D. Thoma loco cit. solum sit quædam velleitas; ergo &c. Confirmat. 2. Omnis effectus creatus causatur à divina voluntate, ac proinde est consequens divinam voluntatem; ergo si divina voluntas esset consequens respectu illius, supponeret causatum, quod causaret, quod implicat: atqui si voluntas iustigendi penam v. g. propter delictum, esset consequens demeritum, supponeret causatum demeritum; ergo &c.

Resp.

SECTIO III.

De Scientia, & Volitione ex parte
Providentiæ requisitis.

47. Resp. dist. ant. non datur voluntas antecedens realiter distincta à consequente conc. virtualiter distincta neg. ant. & conseq. ad probationem conc. ant. & neg. conseq. Quia D. Thomas non excludit ibi in voluntate divina prioritatem, & posterioritatem virtuales, sed solum realem ex dictis n. 85. Quod satis patet in ipso textu, si adversarii integrum illum legissent, in quo se latè explicat, dicens: voluntatem autem haberi ante scientiam demeriti: consequentem verò post scientiam demeriti: sic enim subjungit: *Unde potest dici, quod d. iudex iustus antecedenter vult omnem hominem vivere, sed consequenter vult homicidam suspendi: similiter Deus antecedenter vult omnem hominem salvari: sed consequenter vult quosdam damnari secundum exigentiam suam iustitiam.* Et tandem concludit: *Et sic patet, quod d. quidquid Deus simpliciter vult, fit: licet illud, quod antecedenter vult, non fiat.* Quod etiam habet in 1. Tim. 2. Lect. 1. dicens: *Alie verò modo secundum Damasceum intelligitur de voluntate antecedente, non consequente: in voluntate enim Dei, licet non sit prius, & posterius, dicitur tamen voluntas antecedens, & consequens: secundum ordinem volitorum.* Quibus in verbis distinguit voluntatem antecedentem, & consequentem ex parte voluntatis: & item ex parte volitorum.

48. Ad primam confirmationem dist. maj. potest esse efficax intrinsecè, si sit composibilis cum libertate neg. extrinsecè conc. maj. & dist. min. neg. conseq. Quia, licet juxta D. Thom. voluntas antecedens non sit intrinsecè efficax, quando est constitutiva actus primi proximi libertatis sufficientiæ: attamen, cum sit composibilis cum recta libertatis operatione: & cum scientia Dei de ea operatione sub tali libertate potest esse extrinsecè efficax, cū ratione scientiæ connexa, cum tali operatione habeatur extrinsecè efficacia in via D. Th. ut constat ex n. 639. Ad secundam confirmationem dist. ant. causatur à divina voluntate per omnes suas volitiones neg. per aliquam saltem permissivam conc. ant. & dist. conseq. supponeret per unam volitionem causatum idiplum, quod per eandem causaret neg. supponeret, quod saltem permissivè per aliam priorem causaverat conc. consequentiam, & dist. minorem subjunctam: voluntas infligendi poenam supponeret demeritum causatum permissivè per ipsam neg. per voluntatem indifferentem applicativam omnipotentiam ad utrumque conc. minorem, & neg. consequentiam. Ratio est, quia volitio efficax infligendi poenam propter delictum supponit causatum delictum: ac proinde supponit omnes causas ad ipsum prærequisitas, quæ dari non possunt absque decreto indifferenti permissivo D E I applicante indifferentem omnipotentiam ad bonum, vel malum.

Supp. 1. Providentiæ ut prudentem acceptam supponere in DEO ex parte scientiæ formalitates omnes, quas requirit prudentia; dummodo sint verè perfectiones detractis imperfectionibus ex dictis à num. 202. *Prudentia autem*, ut ait D. Thomas 1. Part. q. 22. art. 1. ad 1. *proprie est præceptiva eorum, de quibus Eubulia, & Sinesis rectè judicat.* Unde licet consiliari non competat Deo secundum quod consilium est inquisitio de rebus dubiis: tamen precipere de ordinandis in finem, quorum relecta rationem habet, competit Deo secundum illud Psal. præceptum posuit, & non præteribit. Et secundum hoc competit Deo ratio prudentiæ. *Quamvis etiam dici possit, quod ipsa ratio rerum agendarum consilium in Deo dicitur, non propter inquisitionem, sed propter certitudinem cognitionis, ad quam consiliantes inquirendo perveniunt:* Hæc D. Thomas. Exinde omnis perfectio, quæ deputari potest ab imperfectione, ad quam perveniunt prudentes providentes humani, rectè competit D E O. In providente autem humano intendente aliquem finem distingui solent quatuor actus. Primò Actus virtutis Eubulæ; ad quam attinet inquirere media utilia ad finem. Secundò Actus virtutis Sinesis, ad quam attinet judicare, quodnam medium sit utilius altero, juxta naturam intentionis, quæ habetur de fine. Tertio Actus virtutis Gnomes, ad quam attinet dare regulam, ut media ponantur. Quarto Actus prudentiæ, ad quam attinet illis omnibus prævisis dirigere hic, & nunc ad positionem mediorum. Quæ de causa actus iste dicitur Imperium directivum.

Supp. 2. Ex parte voluntatis in providente humano assignari etiam quatuor alios actus. 1. Intentio finis. 2. Electio mediorum utilium, vel efficacium ad finem. 3. Volitio executiva mediorum, quæ appellatur usus activus. 4. Receptio mediorum in proviso, vel executio, quæ dicitur usus passivus, quæ subsequitur decretum executivum finis post executionem mediorum. Quale est in prædestinatione decretum collativum gloriæ post merita, vel in reprobatione decretum inflictivum poenæ post delicta. Si autem providens humanus prudenter se gerat, nunquam intendit finem, quin prius habeat cognitionem de eo, quod si intendat finem, habebit media ad illius consecutionem juxta modum intentionis suæ. Cæterum, cum homines non possint habere omnem perfectionem, sæpe eliciunt eos actus se habentes ex parte intellectus, vel ex parte voluntatis cum subordinatione, unum nimirum post aliud, at Deus per scientiam simplicis intel-

Intelligentiæ cognoscit omnia media possibilia ad finem, & naturam voluntatis, cui providere potest, si velit eam producere, & liberam constituere, quin possit medium ullum utile ignorare: Atque adeo omnes formalitates, quæ ad constituendam providentiam sufficientiæ ex parte intellectus in providente humano reperiuntur, inveniuntur realiter, & virtualiter in scientia simplicis intelligentiæ. Nec possunt distingui virtualiter; cum DEUS non sit liber, ne cognoscatur in aliquo signo, quod in eo signo cognoscibile est. exinde.

851. Supp. 3. Præsupposita scientia simplicis Intelligentiæ posse etiam Deum per eundem actum realiter, & virtualiter indivisibilem intendere finem, eligere media utilia, velle ea conferre, & applicare creaturæ, atque adeo intentio, electio, & usus activus, quæ se habent ex parte Providentiæ, sive in Providente, nullam requirunt in DEO distinctionem adhuc virtualem, sed solum formalem ex modo nostro concipiendi. Licet aliqui cum Errera doceant, posse etiam Deum prohibito suo eos actus virtualiter distinctos elicere, prout voluerit, cum sit plene liber. Usus autem passivus non est de constitutivo Providentiæ, sed sublequens providentiam, ut constat ex dictis & ex D. Thomæ cit. n. 835. dicente: *Providentiam non esse in Providente, sed in Providente.* Cæterum, cum duplex detur in Deo providentia præsertim moralis altera quidem sufficientiæ, quæ vocatur providentia generalis moralis, & altera particularis moralis, si sit ad constituendam providentiam efficaciæ. Ea de causa quærimus hîc, per quid constituatur utraque providentia tam ex parte intellectus, quam ex parte voluntatis.

852. Affero 1. Providentia sufficientiæ, sive Universalis moralis includit necessarîo ex parte intellectus scientiam simplicis intelligentiæ circa finem & media. Probat. 1. Providentia generalis moralis sive providentia sufficientiæ includit necessarîo ordinationem mediorum ut sufficientium ad finem, quibus voluntas, si ei conferantur, constituta sit ut pro libito suo possit, si velit, operari, vel non operari: Atqui talis ordinatio mediorum ut sufficientium ad finem stare nequit sine formali notitia utilitatis, & conducentiæ mediorum ad finem: Talis autem notitia est in Deo simplex Intelligentia, quæ dicitur naturam mediorum, eorumque utilitatem sive adæquatam, sive in adæquatam sive mediatè, sive immediatè conducentem ad præfixum finem, ut constat ex n. superiori ergo &c. Conf. Licet scientia simplicis Intelligentiæ non sit libera in representando, est tamen libera in operando, ut constat ex dictis à n. 495. atqui ad Providentiam Dei liberam non requiritur ex parte scientiæ alia scientia, nisi ea, quæ est libera in operando; ergo &c.

853. Affero 2. Providentia generalis moralis, sive providentia sufficientiæ non constituitur ex scientia Media. Probat. 1. Providentia generalis moralis, sive providentia sufficientiæ

ad æquatè præsupponitur ex parte hypothese scientiæ mediæ. In hac enim hypothese, si conferam Petro auxilium, consentiet, præsupponitur quidquid sufficientis est, ut Petrus cum illo consentiat; aliter scientia Dei esset falsa: Atqui hypothesis scientiæ mediæ non constituitur ex scientia mediæ, sed ad eam præcedit; ergo &c. Conf. Licet Deus, quando conferat auxilium creaturæ, habeat scientiam Visionis de eventu futuro, providentia sufficientiæ non constituitur ex scientia Visionis, eo quod scientia Visionis subsequatur ad principia sufficientiæ: Atqui etiam scientia mediæ subsequitur ad principia sufficientiæ, cum subsequatur ad hypothese sufficientem ad effectum; ergo &c.

Probat. 2. Illud non constituit providentiam sufficientiæ, quod contingenter adiungitur ipsi providentiæ prævisæ constitutæ: Sed scientia mediæ contingenter adiungitur Providentiæ sufficientiæ prævisæ constitutæ; ergo &c. Major & consequentia tenent. Minor verò probatur. Auxilium indifferens, & Decretum indifferens collativum auxilii, & applicativum omnipotentiam, quæ prævidentur ex parte hypothese, constituunt adæquatam sufficientiam, quin exigant scientiam mediæ de consensu, neque scientiam mediæ de dissensu: Aliter exigent unum ex extremis libertatis, & non essent indifferencia ad utrumque contra id, quod ex parte hypothese supponit scientia mediæ ex dictis à n. 455. Sed ex eo, quod non exigant scientiam mediæ de consensu, neque scientiam mediæ de dissensu, coniungitur illis subsequenter, & contingenter scientia Media; ergo &c. Conf. Licet Deus, antequam eliciat exercitè suum decretum, habeat scientiam mediæ de illo, nequit ea scientia mediæ dirigere Deum ad eliciendum suum decretum, eo quod talis scientia mediæ naturâ posterior eo decreto ex dictis à n. 728. atqui scientia mediæ subsequitur ad illius hypothese adæquatè constituentem providentiam sufficientiæ, est naturâ posterior tali providentiæ; ergo &c.

Affero 3. Providentia efficaciæ, sive particularis moralis & specialis Benevolentiam includit constitutive scientiam mediæ. Probat. Sicut divina providentia sufficientiæ includit præparationem mediorum; ut infallibiliter sufficientiæ: Ita providentia efficaciæ includit præparationem mediorum, ut infallibiliter efficacium ad finem consequendum: Sed præparatio mediorum ut infallibiliter efficacium ad finem consequendum, actus nimirum liberos creaturæ, includit necessarîo scientiam mediæ; ergo &c. Probat. Minor: præparatio mediorum ut infallibiliter efficacium includit scientiam infallibilem de actibus liberis creaturæ ponendis, si detur hypothese ex se indifferens: Atqui scientia infallibilis de actibus liberis creaturæ sub hypothese indifferenti est scientia mediæ ex dictis à n. 658. ergo &c. Conf. antequam Deus eliciat exercitè ullum Decretum sicut scientiam mediæ de eventu quod

quocunque libero sub tali hypothesi: arque adeo cognoscit, quamam media sint efficacia, quamam inefficacia: ita ut efficacia non sit intrinseca illis mediis, sed extrinseca ratione scientiæ mediæ; ergo Providentiæ ut efficax includit scientiam mediã.

856. **Assero 4.** Providentiã divinã, sive particulã, sive universã, ut sit essentialiter, & adæquatè constituta, non requirit ultra scientiam mediã, & simplicis intelligentiæ ex parte intellectûs iudicium practicũ distans post intentionem finis, quæ mediã præ aliis sint eligenda: neque imperium intellectuale correspondens his vocibus: *Fac hoc*, post electionem præscribens mediõrum executionem. Probat. 1. Cum communi notitronum contra Thomistas, & alios. Ex sola præluentiã simplicis intelligentiæ instructus est Deus ad eliciendum actum voluntatis, qui realiter, & virtualiter sit intentio, electio, & usus activus; prævidet enim DEUS per scientiam simplicis intelligentiæ, quidquid per omnes prudentiæ actus prævidere posset homo: atque adeo per actum voluntatis realiter, & virtualiter indivisibilem præluentiã illam subsequenter potest velle Deus, quidquid per distinctos actus intentionis, electionis, & usus activi posset velle homo: quando enim motiva actuum inter se sunt compossibilia, si adsit præluentiã eõrum omnium, possunt per eundem indivisibilem actum attingi, ut patet adhuc in humanis ex dictis num. 771. Pariter præluente scientia mediã potest DEUS per eundem realiter, & virtualiter indivisibilem actum velle efficaciter consensum per mediã prævisã, & eo modo, quo fuit prævisum; atqui tunc non dantur illi actus iudicii practici, & imperii mediõrum post intentionem finis, & mediõrum electionem; & darit providentiã tam universã, quã particulãrẽ sufficienter constituta; ergo &c.

857. **Probat. 2.** Licet darentur in Deo intentio, electio, & usus activus per actus virtualiter distinctos, ipsa intentio utpote realiter; & virtualiter perfectissimã cognitio sui, satis proponeret obligationem transeundi ad electionem absque iudicio practico eam subsequente: Tum etiam electio, utpote realiter, & virtualiter cognitio sui satis indicaret obligationem transeundi ad executionem dandi mediã, sive ad usum activum absque ullo actu imperii eam subsequente. Etenim intentio, electio, & usus activus non solum sunt virtualitates voluntatis, sed simul intellectûs ex dictis n. 832. Insuper scientia mediã subsequens, & præluens ad præmissionem, aut permissionem sufficientem illuminatio est ex parte intellectûs ad providentiã particulãrẽ; ergo in nullo casu necessarium est ullum aliud iudicium practicũ subsequens intentionem, ut Deus transeat ad electionem: neque ullum imperium intellectuale subsequens electionem, ut

DEUS transeat ad usum activum: arque adeo illi actus necessarii non sunt ad essentiam providentiæ, sive universãlis moralis sufficientiæ, sive particulãris, & efficaciæ.

858. **Respondebis primò.** Ad divinã providentiã requiri cognitionem practicã, quã Deus determinetur ad non omitterendam hypothesin, quã vider sufficientem ad providentiã, si ponatur. Cum autem Deus subsequenter ad scientiam simplicis intelligentiæ, quã vider possibilem hypothesin, habeat scientiam mediã, quã vider eventum, si ponatur hypothesin, manet liber ad dandã hypothesin, quãvis sequatur, vel non sequatur eventus. Unde sicut ille actus voluntatis, quo nolit omittere hypothesin, est requisitus ad providentiã ex parte voluntatis, ita etiam dictamen practicũ, & imperium intellectuale impellens ad talem actum, requiritur ad divinã providentiã ex parte intellectûs. Contra tamen primò. Ille actus voluntatis subsequens scientiam mediã, quo DEUS non vult omittere prævisã hypothesin, non est de constitutivo providentiæ universãlis, sive quoad sufficientiam ex parte voluntatis, sed de constitutivo libertatis omniscientis, subsecutæ ad scientiam mediã; ergo neque dictamen, aut imperium illius erit requisitum ad providentiã sufficientiæ ex parte intellectûs. Probatur antecedens. Ille actus præsupponit ex parte hypothesin totã providentiã, ita, ut quãvis DEUS posset purè omittere, aut non esset cognoscitivus eventûs conditionati, atque adeo non gauderet libertate subsequente scientiam mediã. Si tamen daretur hypothesin, quin darentur ille actus, maneret tota providentiã sufficientiæ adæquatè constituta. Sed id, quo deficiente, maneret tota providentiã adæquatè constituta, non est de constitutivo providentiæ; ergo &c.

859. **Contra 2.** Ille actus subsequens scientiam mediã, quo Deus nolit omittere prævisã hypothesin sufficientiæ ad utrumque, non requiritur in DEO ut providente quoad sufficientiam, sed ut providente, ut specialiter benefico, aut excludente specialem benevolentiam: ergo nequit constituere ex parte voluntatis providentiã sufficientiæ. Consequentia tenet, & antecedens patet; quia post præluentiã scientiæ mediæ solum potest DEUS elicere unum ex tribus actibus assignatis num. 726, cum maneat liber ad conferendam hypothesin, quãvis videat auxilium futurum inefficax, vel quãvis videat futurum efficax, vel quia efficax prævidetur: sed ita conferre hypothesin, est se gerere ut providentem providentiã particulãrẽ, non autem providentiã solum universãli, & sufficientiæ. Quã de causã talem actum attribuit D.Th. non quidem providentiæ, sed gubernationi, quã res cum circumstantiis in particulari

respicit: ait enim 1. P. q. 23. art. 2. in Corp. Executio Providentia, quae Gubernatio dicitur, passivè quidem est in Gubernatis: activè autem est in Gubernante. Executio autem Providentiae Providentiam supponit; ergo &c.

360. Contra 3. Si per impossibile daretur tota hypothesis praecedens scientiam mediam, nullo alio Dei actu intellecto, daretur vera Providentia sufficientiae: maneret enim, quidquid requiritur, ut creatura posset pro libito suo operari, quod velit, id enim affertur à divina scientia, quae falsa esse non potest; ergo &c. Probatur consequens. Ex eo praecise, quòd si per impossibile, licet non maneret Deus, maneret homo, si maneret animal rationale; homo non constituitur per praedicata divina, sed per animal rationale; ergo ex eo, quòd per impossibile manente sola hypothesis praevia ad scientiam mediam, licet nullus alius actus divinus maneret, staret tota providentia sufficientiae, nullus actus alius divinus requiritur ad constituendam providentiam sufficientiae. Ex quo facile intelliges, quomodo distinguatur usus activus praevius ex parte hypothesis scientiae mediae ab executione scientiam mediam subsequente.

361. Contra 4. Si Deus non esset omniscius, neque cognoscere posset effectus liberos purè conditionatos, adhuc maneret Providor quoad sufficientiam ratione actuum, quos ex directione scientiae simplicis intelligentiae elicere potest: atqui tunc non daretur nova libertas ex nova cognitione scientiae mediae proveniens; quae Deus debeat decernere, utrum ex eventu conditionate praevio, velit, vel nolit se retrahere à collatione hypothesis; ergo talis actus non requiritur ex parte providentis quoad sufficientiam, sed ex parte omniscientis. Unde sicut scientia visionis, quia non requiritur ex parte providentis, sed ex parte omniscientis non constituit providentiam, ita decretum exercitum libertatis subsequente hypothesis scientiae mediae, quia non requiritur ex parte providentis quoad sufficientiam, sed ex parte omniscientis, & potentis specialius ex illa decernere, non constituet providentiam; sufficientiae, & universalem, sed providentiam efficaciam, aut particularem.

362. Respondebis 2. Ex communi Thomistarum, requiri ex parte intellectus imperium intellectuale, quod neque est apprehensio, neque iudicium, neque discursus, sed praecise impulsivum, & metaphysicè connexum cum actu voluntatis subsequente, quem exigit, correspondens praecise his verbis: *Fac hoc*. Contra tamen primo. Quia ut bene ait Exim. Doctor, intellectus essentialiter non est nisi potentia cognoscitiva, & intellectiva; ergo quilibet illius actus debet esse intellectio, & cognitio, sed non potest esse intellectio, & cognitio, quin exprimat objectum, vel per expressionem apprehensivam, vel iudicativam, vel discursivam; ergo &c.

Contra secundo. Et praecoccupantur adversarii. Interrogatio, promissio, & oratio, non solum fieri possunt per actus intellectus, & expressivos, sed per actus voluntatis, & affectivos, ut constat experientia; ergo illa verba non inferunt actum intellectus.

Qua de causa inter alias, de quibus num. 388. distinguit D. Thomas Secunda secundae quaest. 83. artic. 1. ad 3. Tres operationes intellectus ab oratione, & aliis actibus, quatenus contrahi possunt non solum ab intellectu, sed etiam ad voluntatem: non verò quatenus contrahi possunt ad intellectum, quòd sit apprehensio, iudicium, & discursus: sicut enim nullus potest dari actus potentiae visivae, qui non sit visio, aut potentia auditiva, qui non sit auditio, & sic de reliquis; pariter nequit dari actus intellectus, qui non sit expressio: etenim sicut potentia visiva per suum actum videt, & potentia auditiva per suum actum audit, & sic de reliquis: ita intellectus per suum actum intelligit, neque formido intellectualis pertinet ad aliquam extra assignatam intellectus operationes; est enim, ut communiter dicitur, iudicium reflexivum, quo quis iudicat objectum affirmatum per iudicium directum forte non esse ita, hoc vel simili modo tendendi, forte fallor, forte oppositum est verum; ergo &c. Contra tertio. Licet omitteretur possibile tale imperium, non pertineret ad scientiam simplicis intelligentiae, neque ad ullum actum ex his, quos supra assignavimus, sunt verè expressiones: sed illi actus sufficientes sunt ad constituendam providentiam sufficientiae, ut constat ex dictis; ergo tale imperium intellectuale non est de constitutivo providentiae sufficientiae; sive universalis moralis.

Assero 5. Divina providentia sufficientiae solum includit constitutivè ex parte voluntatis intentionem, electionem, & usum actuum praevium ex parte hypothesis scientiae mediae. Providentia verò efficaciam libertati consentanea, & specialis benevolentiae ex parte voluntatis superaddit decretum intrinsecè efficax dependens à scientia media: atque adeò evitabile à voluntate, quin possit constitui per decretum efficax inimpedibile, sive independens à scientia media. Probatur facile conclusio. Positis intentione, electione, & usu activo praevio ex parte hypothesis scientiae mediae datur, quidquid requiritur ad providentiam sufficientiae ex parte voluntatis, ut constat à num. 356. Rursus positò decreto efficaci, quò DEUS vult conferre hypothesis, quam videt per scientiam mediam conjungendam cum consensu, sufficientis propositum ut ex parte voluntatis ad veram efficientiam, & specialem benevolentiam, nec ex ullo capite implicativum; cum non inmutet principia.

cipia immediatè proxima libertatis; & impedibile fit à libertate, cum pendeat à scientia media impedibili; si autem inimpedibile foret, libertas rueret; cum non posset impediri consensus, sine quo decretum illud existere non posset; adeoque tale decretum inimpedibile constituitur nequaquam potest providentiam moralem, quæ constitutiva est libertatis; ut ex num. 457. ergo &c.

865. Respondebis non repugnare decretum inimpedibile, quo Deus efficaciter decernat consensus liberum elicendum à voluntate per principia proxima indifferentia, quæ postea videntur per scientiam mediam conjungenda cum consensu. Illud enim solum esset necessarium respectu voluntatis quoad existere; secus autem quoad operari; nam dum manent principia propria, & immediata ad utrumque indifferentia, manet libertas, quamvis inevitabile sit principium remotum, quale esset illud decretum. Ex hac paritate insultant contra nos Goner, & Godor, sed immeritò, quia assumunt principium falsum, ut videbimus in tractatu de Gratia; ubi ostendimus eam sententiam esse contra principia Societatis, quæ dabimus à num. 577. atque adeo non posse componi cum libertate, modò autem breviter eam rejicimus; ideoque contra primum, vel illa prædefinitio vult efficaciter consensum pro hoc instanti A determinato, vel pro aliquo instanti vago, & indeterminato, si primum, ergo nullum auxilium potest esse pro instanti A, proximè indifferens, sed secundum remotè indifferens, cum non possit conjungi cū dissentiu pro instanti A, ad eum modum, quo virtus hominis loco motiva ex se potens constitui expedita ad ambulandum, & non ambulandum, si in instanti A catena constringitur, non manet proximè, sed remotè indifferens ad ambulandum. Si secundum, ergo non manet voluntas libera ad substantiam actus præfinitis, quem non potest impedire, sed ad solam circumstantiam non præfinitam hujus, vel illius instantis; ad eum modum, quo si iudex efficaciter decerneret suspendere hominem, relinquendo illi libertatem, ut eligeret locum supplicii, in hac v. g. vel in illa platea, homo ille nequaquam esset liber ad non moriendum, sed ad puram circumstantiam mortis, non decretatam; ergo voluntas non esset libera ad consensum, sed ad circumstantiam purè non decretatam.

866. Contra 2. Qui non est liber ad carendum tenebris, sed solum ad istum, vel illum locum tenebrosum, nequaquam est liber ad habendum lucem, neque ipsi imputabile est, supposito decreto inevitabili continendi illum in loco tenebroso, si non legat, aut si præceptum recitandi officium non adimpleat; quinimò impossibile esset, quòd Deus ei homini præceptum recitandi officium imponeret. Sed eodem modo se haberet voluntas in nostro casu in ordine ad evitandum consensum; ergo &c. Contra 3. Principia immediata libertatis non solum consi-

stunt in entitatibus intrinsicè indifferentibus, sed in illis cum exclusionem cujuscumque; exigentis inevitabiliter exclusionem alterius extremi libertatis; etenim si actus primus proximus immediatus talem exclusionem non diceret, homo catenà ligatus adhuc esset liber proximè ad ambulandum, eo quòd virtus illius entitativa, quæ est principium immediatum, & activum moris deambulatorii fit ad utrumque potens, solumque impedita per aliquid illi virtuti extrinsecum: sed hoc planè est absurdum; ergo &c. Contra 4. Libertas proxima requirit principia immediatè influentia entitative ad utramque expedita: sed, si deur principium proximum inevitabile, siue inevitabile remotum cum alterutro libertatis extremo essentialiter connexum, non manent principia immediata ad utrumque expedita, ut in homine ligato planè constat; ergo &c.

867. Affero 6. Decretum prædefinitivum peccati nequit constituitur providentiam efficaciam, utpote Deo impossibile, licet sit possibile Deo decretum prædefinitivum actus boni, & constituat providentiam efficaciam. Probatum facile; quia tale decretum prædefinitivum peccati scævitiæ saperet, & macularet sanctitatem Dei: nec eo posito posset Deus prohibere peccatum, cum esset interpretativa peccati volitio, ut constat à n. 585. Quapropter Africanum ibi citatum Can. 21. dixit: *Aliquos verò ad malum divina potestate prædestinatos esse non solum non credimus, sed etiam, si sunt, quantum malum credere velint, cum omni detestatione in illos anathema dicimus*; ergo &c. Vide alia cum argumentorum solutione loco cit. De Prædefinitioibus verò impedibilibus, & à scientia media pendentibus latè dicemus in Tractatu de Gratia; est enim eadem difficultas, quæ de scientia media. Unde sicut scientia media non tollit libertatem, ita neque ejusmodi præfinitiones.

SECTIO IV.

Solvuntur opposita.

868. Objic. 1. Contra primam. Providentia divina adæquatè sumpta est libera; potuit enim Deus nihil gubernandum creare: atque adeo omninò liberè gubernat, & providet: sed scientia simplicis intelligentiæ non est libera; ergo scientia simplicis intelligentiæ nullatenus constituit providentiam. Confirm. 1. Intentio virtualiter identificata cum cognitione sui adæquatè constituit providentiam; ergo ad istam non requiritur scientia simplicis intelligentiæ. Conf. 2. Providentiæ divinæ nihil accidere potest casuale, & fortuitum: sed scientiæ simplicis intelligentiæ accidere potest aliquid casuale, & fortuitum, cum effectus creatus liber per accidens illi adveniat; ergo &c. Resp. dist. maj. est libera ratione actus voluntatis, quo DEUS liberè causat, quod scientia repræsentat concuratione liberæ repræsentationis objecti. N. maj. & dist. min. neg. cons. ut constat à num. 495.

Ad primam Confirmat. neg. ant. quia ad eliciendam illam intentionem liberam præsupponi debet cognitio, quæ est simplex intelligentia. Virtualitas enim intentionis ad ipsam virtualitatem non præsupponitur. Ad secundam confirmationem. conc. maj. & neg. min. quia, ut habet D. Th. Ex. Doct. omnèsq; Philosophi, & Theologi cum Arist. *Lib. 2. Physic. cap. 7.* Casuale & fortuitum dicitur in ordine ad causam, & causam, quæ non physice, sed pure accidentaliter est causa effectus. Cum autem nullus effectus produci & causari possit, quin à Deo physice fiat cum noticia comprehensiva talis effectus, ex inde nulla res casualis esse potest respectu DEI. Sic qui fodiens terram inopinatio invenit thesaurum, dicitur causa per accidens thesauri inventi; quia actio effectiva fodiendi neque ex præcognitione agentis, neque ex natura, sive intentione talis actionis exigit inventionem thesauri: Neque illi communiter, sed raro adjungitur. Effectus autem, qui tali actioni per accidens, & raro adjungitur, dicitur casualis respectu causæ efficientis. Si autem causa sit rationalis, dicitur etiam eventus fortuitus. Fortuna enim solum respicit causam rationalem: atque adeo omne fortuitum est casuale, at omne casuale non est fortuitum.

869. Quamobrem Aristoteles loco cit. à textu 57. ait: *Sunt igitur ambo cause, quemadmodum dictum est, secundum accidens & Fortuna & Casus in iis, quæ possunt fieri, non simpliciter, neque frequenter: Et horum quæcunque utique fient in iis, quæ propter aliquid. Differunt autem, quoniam in plus est, quod enim est à fortuna, est & à casu: Hoc autem non omne à fortuna est: Fortuna enim, & quod à fortuna est, iis inest, quibus & fortunatos esse inerit, & omnino actio. Quocirca & necesse est circa agenda esse fortunam. Signum autem est; quoniam videtur vel idem esse cum felicitate prospera fortuna, aut prospera felicitas autem actio quedam est; est enim bona actio; quare quibus cumque non contingit agere, iis neque à fortuna aliquid agere continget.* Hæc Aristoteles. exinde D. Thomas 1. parte q. 22. art. 2. ad 1. ait: Unde cum omnes causæ particulares concludantur sub universali causa, impossibile est aliquem effectum ordinem causæ universalis effugere. In quantum igitur aliquis effectus ordinem alicujus causæ particularis effugit, dicitur esse casuale, vel fortuitum respectu causæ particularis. Sed respectu causæ universalis, à cuius ordine subtrahi non potest, dicitur esse provifum. Sicut & concursus duorum fervorum, licet sit casualis in quantum ad eos, est tamen prævisus à Domino, qui eos scienter sic ad unum locum mittit, ut unus de alio neficiat.

870. Hæc omnia late explicat Ex. Doct. *disp. 20. metaph. sect. 12. n. 2.* dicens: *Nomen igitur casus potius significat effectum, quam causam, diciturque de quolibet effectu inopinato. Cum autem nullus divinus actus possit esse effectus, vel inopinatus,*

exinde nullus potest esse casualis. Quinimò etiam nullus effectus creatus effici possit, quin jam Deus habeat ab æterno prævisionem ejus sub causis suis: exinde nequit esse fortuitus, & casualis respectu Dei. Unde n. 4. ita subjungit: *Atque ex hac explicatione intelligitur non esse in universo effectus casuales respectu Dei, sed tantum respectu causarum secundarum, & paucis interjectis. Respondetur in primis respectu causæ operantis per intellectum, & voluntatem non solum requiri ad hoc, quod effectus sit casualis, sed fortuitus, ut sit præter voluntatem, sed etiam ut sit præter scientiam, vel opinionem operantis. Nam si ex actione mea aliquid sequatur, quod ego futurum esse prævidi, non potest dici esse mihi casuale, vel fortuitum: etiamsi esse possit vel non voluntarium, sed permissum tantum, vel etiam aliquo modo involuntarium.* Unde Arist. *lib. 2. Mag. moral. c. 8.* dicit: *ibi minus esse fortuna, ubi plus est intellectus; ut ergo Deo nihil casu accidat, satis est quod nihil præter ejus scientiam, & præscientiam eveniat.* Hæc Ex. Doct. quam doctrinam applicans casui n. 5. addit, *Hæc est sententia Aristotelis, & omnium Philosophorum in locis citatis, eamq; declarat D. Thomas.* Hæc Exim. Doct. Exinde apparet, quam magna irrogeretur injuria D. Thomæ, Exim. Doct. Aristoteli aliisque ab illis; qui adeo præfidenter eos afferunt pro sententia contraria.

Objic. 2. Contra secundam assertionem. §71. Contra infinitam perfectionem Dei esset decernere aliquid circa nostras operationes liberarum, sine noticia effectus futuri ex illo decreto; sicuti est imperfectio agentis humani decernere aliquid non prævidendo, quid inde eventurum sit; ergo nequit Deus habere decretum collativum auxilii pertinens ad providentiam sufficientiæ sine prælucentia, & connexionem cum scientia media. Confirmat. primò. Providentia divina est summè, & infinite sapiens, certa, & prudens: sed non ita esset, si non dirigeretur ex scientia media, & illud decretum haberet connexionem cum illa; ignoraret enim, quem eventum media haberent; ergo &c. Confirm. 2. Provifor humanus eo est prudentior, quò melius penetrat, & considerat eventum, quem habebunt media ab ipso provifa ad finis consequutionem: atqui providentia divina est prudentissima; ergo &c.

Confirmat. 3. Scientia media est ante omnè divinum decretum; ergo dirigit Deum ad eliciendum quodcunque decretum: atque adeo dirigit, & constituit providentiam universalem. Confirmat. 4. Post prælucentiam scientiæ mediæ adhuc manet DEUS liber ad eliciendum decretum, quo velit conferre hypothefin, & elicere decretum primarium ex parte hypothefis prævisum: vel non elicere, neque hypothefin conferre; ergo scientia media dirigit Deum ad illud decretum præ-

primarium : atque adeo constituit providentiam universalem sufficientiam. Confirm. 5. Decretum divinum est amor efficax omnium prædicatorum, quæ, quando elicitur, sunt in Deo ; ergo est amor scientiæ mediæ præcedentis ad ipsum : atque adeo essentialiter dirigitur à scientia mediæ, quæ exinde constituet universalem providentiam sufficientiam.

873. Resp. dist. ant. contra infinitam perfectionem Dei ut universalis providentis neg. ut omniscientis, vel ut efficaciter intendentis eventum conc. ant. & neg. conseq. Ratio est, quia ex titulo universalis providentis solum debet intendere eligere, & conferre mediæ resp. utilia ad finem, & quæ satis sint, ut proventus pro libito suo possit cum his mediis finem obtinere. Cùm autem utilitatem mediæ cognoscat Deus per scientiam simplicis intelligentiæ, decretum efficaciter collativum mediæ, ut sufficientium, non prærequirit scientiam mediæ, sed solam scientiam simplicis intelligentiæ : etenim, quod mediæ ex intrinsicis suis sint utilia, & sufficientia, vel non sint, non est veritas contingens, sed necessaria, atque adeo non pertinet ad scientiam mediæ, sed ad simplicem intelligentiam, quare decretum collativum mediæ, præcisè ut sufficientium, non pender à scientia mediæ, sed à simplici intelligentiâ. Unde si Provisor humanus solum teneretur conferre providentiam sufficientiam, non esset imprudens, quamvis non sciret eventum, dummodo certissimè sciret mediæ collata sufficientiam esse, ut Provilus, si veller, posset pro libito suo cum iis mediis finem obtinere. Verum, quia Provisor humanus quærens per providentiam suam finem sibi utilem, vult, quantum potest, efficaciter finem, quem optat per ea mediæ, eo præcisè, quod, quando confert mediæ, non habeat scientiam de eventu, dicitur ejus providentia incerta, non quidem prout incertitudo opponitur providentiæ sufficientiæ, sed prout opponitur providentiæ efficaciæ. Exinde

874. Ad primam confirmationem dist. maj. est summè, & infinitè sapiens certa, & prudens infinitate possibili, & quam exigit in signo suo conc. non possibili, & quam non exigit neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Ratio est, quia in signo providentiæ universalis, & sufficientiæ solum datur potentia ad utrumque, ratione cujus non est cognoscibilis effectus præ omissione, sed est cognoscibilis effectus potens poni pro libito voluntatis, quod jam cognoscit. Unde sicut scientia simplicis intelligentiæ non est incerta, & imprudens, quamvis non cognoscat eventum futurum, utpote pro eo signo non cognoscibile, neq; illum exigens, sed est infinita in sua linea, eo quod cognoscat, quidquid eo signo est cognoscibile : ita providentia universalis non est incerta, & imprudens, sed infinita in sua linea, cùm cognoscat, quidquid pro eo signo est cognoscibile. Ad secundam confirmationem dist. maj. est prudentior pru-

dentia spectante ad providentiam particularem conc. ad universalem & sufficientiam neg. maj. & dist. min. est prudentissima per perfectionem suæ lineæ conc. lineæ non suæ neg. min. & consequentiam, ut ex dictis. Ad tertiam confirmationem dist. ant. est ante omne divinum decretum prioritate exercita conc. prioritate naturæ neg. ant. & conseq. Quia scientia mediæ est posterior naturâ consensu : consensus autem est posterior naturâ hypothese ad consensum. Cùm autem hypothesis constituta per decretum indifferens sit prior naturâ consensu, & consensus sit prior naturâ scientiâ mediæ ; decretum indifferens est prius naturâ scientiâ mediæ, ex illo principio lumine naturæ noto : *Quod est prius priori, est prius posteriori.*

Ad quartam confirmationem dist. ant. & elicere decretum primarium per libertatem naturâ posteriorem scientiâ mediæ neg. natura priorem conc. ant. & neg. consequentiam. Ratio est, quia libertas ad producendum, vel non producendum, eliciendum, vel non eliciendum decretum primarium constitutivum providentiæ sufficientiæ, sive hypothese scientiæ mediæ est Deo necessaria : & scientia mediæ est Deo contingens. Prædicata autem necessaria in Deo sunt priora naturâ contingentibus, ut diximus à n. 734. Unde nequit Deus dirigi per scientiam mediæ ad eliciendum decretum primarium, sed ad eliciendum secundarium ex libertate propria omniscientis, & absoluti Domini in linea physica, & morali ex dictis à n. 642. Quæ libertas constituitur per scientiam mediæ de eventu futuro sub ea hypothese. Ex qua secunda libertate potest Deus se exercere ; quin apponat hypothese, vel eam apponendo : atque adeo si non apponatur, manebit scientia mediæ naturâ posterior consensu conditionato ; ejusque hypothese : si autem apponatur, manebit naturâ posterior consensu absoluto : cùm ex eo detur in Deo ista scientia mediæ : quia ponetur consensus absolutus, si ponatur hypothese, & non e contra. Quæ maxime notanda sunt. Tam pro his, quæ pertinent ad providentiam, quam ad tractatum de Gratia.

Ad confirmationem dist. ant. quæ, quando elicitur, sunt necessariò in Deo in suo signo naturæ conc. in signo posteriori naturæ neg. ant. & consequentiam. Ratio est, quia decretum liberum potens existere in Deo absque omni eo, quod est posterius naturâ ipso decreto : atque adeo decretum indifferens constitutivum scientiæ mediæ, cùm possit dari in Deo, sive subsequatur scientia mediæ de consensu, sive de dissensu & non e contra : ea de causa, neq; est amor efficax scientiæ mediæ de dissensu, neq; scientiæ mediæ de consensu. Aliter, si esset amor efficax scientiæ mediæ de consensu, non posset existere sine illa. Unde cùm esset connexum cum alterutro extremo libertatis, non posset constituere hypothese indifferente, & tollere à

Deo scientiâ mediam. Quapropter miror valdè, quòd efformetur tale argumentum à defensoribus scientiæ mediæ. Neque sat est dicere, omnipotentiam non applicari per decretum indifferens, atque adeò non præsupponi decretum indifferens ex parte hypothæsis, sed applicari per præfinitionem subsequenter scientiam mediam, quæ non est necessitas physica necessitans voluntatem ad consensum, sed solum logicè inferens consensum. Hæc enim responsio satis impugnata manet ex doctrina totius tractatûs, præcipuè à num. 244. & 449. ubi & ex ratione Theologica, & ex testimoniis SS. PP. constat non posse concipi applicatam omnipotentiam sine divino decreto: cum autem ex parte hypothæsis scientiæ mediæ non possit decretum illud esse efficax, sed indifferens, ut constat à num. 379. per sex integras disputationes. Exinde clarè apparet negari non posse in schola nostra decretum indifferens.

877. Quapropter Rev. Pater noster Generalis Carolus de Noyelle rogatus, an aliquæ propositiones defendi possent in schola nostra Resp. Provinciali Aragoniæ literis Romæ datis 26. Sept. 1682. severè prohibens, ne ullus ex nostris aliquas ibi præfixas propositiones doceret, quarum secunda hæc est: dum sit consensus bonus, applicatur omnipotentia salva libertate per præfinitionem efficacem consensus absque ullo decreto indifferenti: & talis præfinitio non est consequens, sed antecedens consensus. 3. Hujusmodi præfinitio omnipotentia applicativa non est necessitas physica necessitans voluntatem ad consensum: sed solum logicè inferens, quòd consentiet liberè, & relinquit intactam indifferentiâ physicam voluntatis ex vi causarum proximarum potentis physicè facere dissensum, & per illum impedire consensum, & prædictam necessitatem Logicam, quæ dicitur consequentiâ. 4. Prædicta præfinitio efficaciter volens consensum, & efficaciter nollens dissensum, est sufficiens applicatio omnipotentia ad dissensum. 5. Quamvis, dum sit consensus prædefinitus, non sit decretum indifferens omnipotentia applicativum, est tamen in voluntate sic constituta per hæc principia undecunque provenientia, potestas faciendi, quod esset (puta decretum indifferens) pro casu, quo ipsa dissentiret. 6. Implicat absolute decretum applicativum omnipotentia ad operationes liberas honestas esse indifferens, sed necessario debet esse prædefinitio Dei efficax; ex quarum propositionum prohibitione clarè constat, quàm propria sit Societatis doctrina à nobis hucusque tradita. Verùm de his agemus latè in Tract. de Gratia, cum de prædefinitionibus erit sermo.

878. Objic. 3. Decretum primarium collativum auxilii per se procedit à libertate divina constituta per scientiam mediam, qua Deus est liber ad conferendum auxilium quia efficax, vel præcisè quia utile; ergo ex se habet connexio-

nem cum scientiâ mediâ: atque adeò non est indifferens, sed connexum cum altero libertatis extremo. Confirm. 1. Ex parte hypothæsis scientiæ mediæ, licèt non requiratur hæc, vel illa scientia mediâ determinata, requiritur aliqua vagè, & disjunctivè sumpta, ne Deus cæco modo procedat; ergo decretum primarium connecti debet vel cum scientia mediâ de consensu, vel cum scientia de dissensu, atque adeò non erit indifferens, sed prædefinitivum. Confirm. 2. Licèt Trinitas Personarum, aut æternitas decreti non requiratur ex parte effectûs creati, requiruntur tamen ex parte præfinitionis divinæ in actu primo proximo providentiæ sufficientiæ: ergo etiam scientia mediâ. Confirm. 3. P. N. Generalis Claudius Aqua viva die 14. Decembr. 1613, præcepit ut Magistri Societatis docerent efficaciam auxilii in actu primo, sed hæc stare non possunt, si scientia mediâ non constituar actum primum providentiæ universalis: & exinde decretum primarium connectatur cum scientia mediâ; ergo &c.

Resp. neg. ant. Quia tale decretum solum procedit per se à jure divino constituendi creaturâ ad utrumque indifferens, non verò determinatam ad unum: cum autem jus illud, utpote prædicatum necessarium, sit prius naturâ scientiâ mediâ, & decreto ab ea pendente, ut constat à n. 734. & 873. Exinde decretum indifferens nõ procedit per se à decreto subsequente scientiam mediam. Cæterum, quia decretum pendens à scientia mediâ existit in signo priori exercito ex dictis à n. 826. simulq; vult, & imperat principia immediata elicientia decretum indifferens, exinde dicitur concurrere imperativè ad decretum indifferens: at cum istud imperium sit contingens decreto indifferenti ex dictis à n. 858. Ea de causa nõ procedit ab illo per se, sed per accidens: etenim decretum indifferens aequè potest existere cū efficacia, vel cum inefficacia, cū hoc imperante, vel cum ejus contradictorio, aut cum pura omissione ex dictis à n. 858. Cum autem actus potens componi cum quolibet ex duobus contradictoriis, à neutro ex illis per se dependeat, aut procedat; & potens ex se componi cum omissione alicujus actus, non pendeat ab eo actu, exinde decretum indifferens nequit per se procedere à decreto pendente à scientia mediâ.

Ad primam confirmationem neg. ant. nam in signo hypothæsis scientiæ mediæ, neque datur scientia mediâ de consensu, neque de dissensu; sed conditio, ut in signo posteriori naturæ habeat Deus unam è duabus, sicuti in signo libertatis, neque datur consensus, neque dissensus; sed potentia ut in signo sequenti jungatur cum consensu, vel dissensu. Ad secundam confirmationem conc. ant. & neg. consequentiam. Quia Trinitas Personarum est prædicatum necessarium compossibile cum utroque libertatis extremo: atque adeò præcedit libera. Decretum verò utpote divinum, & ha-

& habens omnem perfectionem in suo genere possibilem, debet esse æternum ex n. 804. Verum ut sit componibile cum libertate, si sit cum altero libertatis extremo connexum, debet esse natura posterius libertate, ut sæpe diximus. At scientia media, si præcederet ex parte hypothesis requisitæ ad providentiam sufficientiæ, non esset posterior naturâ libertate: & cum aliunde sit connexa cum altero libertatis extremo, libertatem everteret. Ad tertiam confirmationem dist. maj. efficaciam auxilii in actu primo providentiæ universalis, & sufficientiæ neg. providentiæ particularis, & efficaciam conc. maj. & dist. min. neg. conseq. Quia actus primus providentiæ particularis efficacis constituitur ex scientia media evitabili à creatura ex num. 884. qua Deus videt auxilium, si conferatur, futurum efficax: atque adeo talis actus primus nequaquam officit libertati.

881. **Objic. 4.** Contra tertiam. Per scientiam simplicis intelligentiæ cognoscit Deus se habere plura auxilia, quibus quancumque voluerit, obtinebit consensum liberum cujuscumque voluntatis; ergo ad providentiam efficaciam sufficienter dirigitur Deus à scientia simplicis intelligentiæ, atque adeo providentia efficaciam non includit constitutivè scientiam mediam. Probat. ant. Deum obtinere quotiescumque voluerit, consensum liberum cujuscumque; creaturæ est perfectio Dei necessaria, ut constat ex Augustino in Enchiridio. c. 98. dicente: *Quis enim tam impiè despiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* ergo cognoscit Deus per scientiam simplicis intelligentiæ nullam esse voluntatem intrinsecè possibilem, cujus liberum consensum non obtineat, quancumque voluerit.

882. **Resp. dist. ant.** Cujuscumque voluntatis, quæ producatur conc. quæ non producatur neg. ant. & conseq. ad probationem dist. eodem modo ant. & neg. conseq. Ratio est, quia per scientiam simplicis intelligentiæ solum cognoscit Deus veritates necessarias. Cum autem dari consensum liberum sub principiis indifferentibus, non sit veritas necessaria, sed libera, non cognoscit illam Deus per scientiam simplicis intelligentiæ; Cæterum; quia ex titulo necessarii dominii habet Deus posse uti creaturis, ut voluerit, ea, quæ sub nullo auxilio consensura forent, non maneret extrinsecè possibile, neque producibilis, quod cognoscit Deus per simplicem intelligentiam; an autem, & quanam creatura dissensura foret singulis auxiliis, nequit cognosci nisi per scientiam mediam, per quam cognoscit Deus, quanam auxilia erunt efficaciam, & quanam inefficaciam, cum autem torum hoc requiratur ad providentiam efficaciam, exinde scientia media indispensabiliter includitur in constitutivo providentiæ efficacis libertatem non evertentis. neque alia est mens Augustini, aliorumque SS. PP. ut latè constat num. 642.

Objic. 5. Si scientia media constitueret providentiam efficaciam, destrueretur objectum scientiæ mediæ; ergo nequit illam constituere. Probat. ant. Objectum scientiæ mediæ erat consensus sub hypothesis indifferenti, atqui in providentia efficaciam non manet consensus sub hypothesis indifferenti, sed cū determinatione ad unum; procedit enim à directione scientiæ mediæ determinatè ad unum; ergo &c. **Confirmat. 1.** Ex parte hujus hypothesis. Si dederò Petro auxilium A, vel intelligit Deus providè, vel si dederò improvidè, etenim datio ipsa nequit esse neutra: atqui si Deus intelligeret secundum, falleretur, cum nihil fieri possit ipso operante improvidè; ergo intelligi debet, si fiat providè: atque adeo ex parte hypothesis includi debet scientia media. **Confir. 2.** Ex parte hypothesis, vel intelligitur decretum, & auxilium efficaciam, vel inefficaciam? Si efficaciam, intelligitur scientia media de consensu: si inefficaciam, intelligitur scientia media de dissensu; ergo &c.

Resp. neg. ant. ad probationem dist. major. sub hypothesis indifferenti se habente pro priori naturæ ad consensum liberum conditionatum conc. se habente pro posteriori naturæ neg. maj. & dist. eodem modo min. neg. conseq. Ratio est, quia providentia efficaciam complectitur duplicem actum primum, videlicet, & actum primum providentiæ sufficientiæ, qui est hypothesis scientiæ mediæ indifferentis ad utrumque libertatis extremum, se habens pro priori naturæ ad scientiam mediam: & actum primum providentiæ particularis, sive specialis benevolentiam, qui alterius constitutivo superaddit scientiam mediam. Cum autem scientia media non destruat hypothesis, à qua dependet, sed cum ea jungatur ad constituendam providentiam particularem: exinde scientia media constituens providentiam particularem, non destruit, sed infert ipsius objectum, & hypothesis.

Ad primam confirmationem dico: Deum per suum actum intelligere, si dederò providè, providentiâ in eo signo hypothesis possibile, quæ sola est providentia sufficientiæ. Unde ex parte illius hypothesis utpote præviæ ad scientiam mediam, nequaquam includitur scientia media. Si verò ex parte illius hypothesis, si dederò, non intelligat Deus decretum indifferentis, aut auxilium nudè sumptum, cum exclusionè omnis impedimenti inevitabilis, sed ut affectum scientia media de consensu sub illo, jam illa hypothesis non esset hypothesis solius providentiæ sufficientiæ præviæ ad scientiam mediam: sed hypothesis providentiæ particularis, includens scientiam mediam evitabilem à voluntate ex dictis à n. 744. Unde sub ea hypothesis nequit cognosci consensus per scientiam mediam, sed per scientiam visionis, & simplicis intelligentiæ, ut constat à n. 547. Exinde ad secundam confirmationem dico, ex parte hypothesis scientiæ mediæ intelligi auxilium

lium, & decretum nudè sumptum cū exclusio-
ne impedimentorum, & capax, ut pro signo se-
quenti jungatur cum consensu, & appareat
extrinsecè efficax, vel cum dissensu, & appa-
reat extrinsecè inefficax: sicuti voluntas libe-
ra in actū primo, neque intelligitur volens,
neque nolens, sed capax, ut pro signo sequenti
jungatur cum volitione, & denominetur
volens: aut cum nolitione, & denominetur
nolens. Vide reliqua argumenta soluta à num.
734. & 890.

886. **Objic. 6.** Contra quartam. Deus nunquam
potest actū elicere decretum, quin præviè se
habeat scientia media: atqui ut Deus prælu-
cente scientia media habeat providentiam, sive
universalem moralem, sive particularem, re-
quiritur dictamen practicum, & imperium in-
tellectuale essentialiter connexum cum ob-
jecto dictans: *fac hoc*; ergo &c. Confir-
matur primò. Scientia simplicis intelligen-
tiæ, utpote affirmans rem possibilem, &
scientia media, utpote affirmans eventum
conditionatè futurum, sunt veræ, earumque
contradictoriæ falsæ: atqui imperium intelle-
ctuale *fac hoc*, non est iudicium capax verita-
tis, aut falsitatis: ergo ultra scientiam medi-
am, & simplicis intelligentiæ requiritur in
providente. **Conf. 2.** Scientia media, & simplex
intelligentia pertinent ad unam è tribus o-
perationibus intellectus: atqui imperium in-
tellectuale ad nullam è tribus operationibus in-
tellectus pertinet; ergo &c. **Probat. min. ex**
D. Thoma Secunda secunda q. 83. art. 1. ubi
agens de oratione post enumeratos tres actus
intellectus apprehensionem, iudicium, & dis-
cursum, addit: *Illi tres actus pertinent ad ra-
tionem speculativam, sed ulterius ad rationem
practicam pertinet causare aliquid per modum
imperii, & petitionis*; ergo &c. **Confirm. 3.**
Formido, dubitatio, suspicio, admiratio, &
id genus alii, sunt actus de linea intellectuali,
quin pertineant ad aliquam è tribus operationi-
bus intellectus: sed ejusmodi naturam habent
imperium, & petitiō, sive dictamen practicum;
ergo &c.

887. **Resp. dist. maj.** Quin præviè se habeat sci-
entia media prioritate exercita conc. priorita-
te naturæ neg. maj. min. & conseq. Etenim
scientia media, licet sit prior exercite, est poste-
rior naturæ suæ hypothesi: cum hypothesis sit
prior naturæ consensu. Consensus autem sit
prior naturæ scientiæ mediæ. Quod autem est
prius priori, planè etiam prius est posteriori,
ut patet in Avo, Filio, & Nepote. Verum,
quamvis major esset vera: minor adhuc esset
falsâ: cum in Deo non sit necessarium aliud
imperium præter scientiam mediæ, & sim-
plicè intelligentiam, licet necessarium esset in
hominibus, cum per has scientias habeat Deus
sufficientem certitudinem, quod satis clarè doc-
cet D. Thomas num. 849. Unde istæ scien-
tiæ solum possunt dici dictamen practicum, &
imperium directivum: atque adeo, cum scien-

tia constituens providentiam particularem sub-
sequatur posterioritate naturæ intentionem, &
electionem: secus autem simplex intelligen-
tia constituens providentiam universalem,
exinde dictamen practicum, & imperium dire-
ctivum providentiæ particularis subsequitur in-
tentionem, & electionem; quo in sensu loqui-
tur aliquando D. Thomas: secus dictamen, &
imperium providentiæ universalis, de qua nec
verbum ibi habet D. Thomas.

Ad primam confirmationem conc. maj. &
neg. min. Quia si imperium istud, *fac hoc*, sit
intellectuale contradistinctum ab affectivo, de-
bet habere aliquam expressionem denunciatio-
nis, obligationis, vel utilitatis, aut conducen-
tiæ ad finem: unde si res non haberent utilita-
tem, aut conducentiam, quæ denunciatur, il-
lud imperium intellectuale *fac hoc*, esset fal-
sum. Ad secundam confirmationem conc. maj.
& neg. minor. Ad probationem conc. ant. &
neg. conseq. Quia D. Thomas in illis verbis
non contra distinguit orationem, & petitiō-
nem à tribus intellectus operationibus in tota
sua latitudine sumptis, sed ab illis, quæ non re-
præsentant rem factibilem, sed in ea, ut præ-
cisè facta sistunt: atque adeo dicuntur actus
purè speculativi: Oratio verò, & petitiō in-
tellectualis, cum respiciant praxin, reducuntur
ad iudicium practicum assertivè significans de-
siderium rei obtinendæ, ut habet Ex. Doct.
rom. 2. de Religione Tract. 4. lib. 1. cap. 4. & 5.

Ad tertiam confirmationem neg. maj. &
min. Major enim est falsâ; nam omnes illi a-
ctus sunt iudicia; formido enim ita assentitur,
ut ex suo modo tendendi sit componibilis cum
actu ex opposito motivo dicente: Fortè ita non
est, atque adeo solum affirmat ex alio motivo:
Fortè ita est. Dubitatio est assensus, quo mens
utrimque fluctuans affirmare potest apprehen-
siones, quas habet utriusque partis cum defe-
ctu sufficientis motivi ad alterutram. Suspicio
ita eas apprehensiones fluctuantis mentis attingit,
ut simul inclinet in eo, quod in hoc motivo
præ alio aliquid lateat. Admiratio est iudici-
um, quo annunciamus rei magnitudinem, vel
insolentiam, aut simul nostram inexpectatio-
nem, vel inferioritatem ad illam. Unde major
ea propositio est planè falsâ. Minor etiam est
falsâ; nam dictamen practicum, vel imperi-
um intellectuale non alio modo tendit, nisi ex-
primendo rem faciendam, vel obligationem
faciendi. Sic dictamen naturale, quo cognoscimus,
quid nobis permittitur, quid prohibetur, sit,
dicitur imperium, & lex naturalis. Unde, licet
darentur alii actus intellectuales, qui neque es-
sent apprehensio, neque iudicium, neque discursus,
non esset talis naturæ dictamen illud practicum,
& imperium directivum, quod constituerent
providentiam, sed essent verum iudicium.

Objic. 7. Contra quintam conclusionem.
Scientia media reflexa, qua Deus dicit: si vi-
dero per scientiam mediæ directam, quod Pe-
trus dissentiret, si conferrem illi auxilium A.

non conferrem auxilium A, est inevitabilis à voluntate Petri, & impossibilis cum dissensu: atqui non tollit libertatem; ergo licet decretum efficacis inimpedibile independens à scientia media, sit inevitabile, & impossibile cum dissensu, non exinde auferret libertatem.

Confirmat. 1. Si decretum inimpedibile decerneret consensum pro aliquo instanti vago, & indeterminato, posset voluntas illud elicere, vel non elicere in instanti A; ergo esset libera ad substantiam in instanti A. Confirmat. 2. Decretum illud inimpedibile non constituit actum primum proximum: ergo non impedit libertatem ad substantiam actus. Resp. dist. min. est inevitabilis à voluntate nudè sumpta conc. à voluntate instructa comprincipiis ad utrumque expeditis neg. maj. & dist. minor. non tollit libertatem, si conjungatur cum comprincipiis ad utrumque expeditis conc. si non conjungatur neg. minorem, & consequentiam.

Ratio est, quia, ut voluntas sit actu libera, non satis est, quòd esset libera, si darentur illi requisita omnia ad utrumque expedita; sed requiritur quòd actu dentur. Licet enim actus non requirat principia ad omissionem, aut e contra: at libertas in actu primo proximo ad utrumque requirit principia expedita ad utrumque. Sic Petrus, ut sit actu liber ad comburendam suppam Neapoli, non satis est, quòd esset liber, si esset approximatus, & existeret Neapoli, sed requiritur, quòd existat Neapoli, & sit approximatus. Exinde

891. Non satis est, ut Petrus sit liber actu per auxilia ad consensum, vel dissensum, quòd esset liber, si ei conferrentur ea auxilia, sed requiritur, quòd actu illi sint collata. Quomobrem voluntas nudè sumpta non est proximè libera, & expedita ad consensum, vel dissensum; atque adeò nudè sumpta nequit evitare liberè dissensum, neque decretum, aut scientiam reflexam illi naturæ subsequenterem. Si autem voluntati conferantur auxilia indifferentia, & constituatur proximè libera ad utrumque, tunc jam potest pro libito suo elicere dissensum, & sic impedire decretum DEI de non dando auxilium pro casu dissensu. Pariter, quando cum illo auxilio elicit consensum, potest evitare consensum, & scientiam mediam de consensu sub illo, atque adeò decretum subsequens pro posteriori naturæ scientiam mediam de non dando auxilio, nisi pro casu dissensu, ex dictis à num. 744. Licet enim verum sit, quòd non evitabit illam scientiam mediam directam, est æquè verum, quòd poterat illam evitare: sic etiam, licet sit verum, quòd non evitabit scientiam reflexam de non dando auxilio pro casu dissensu, est æquè verum, quòd poterat pro libito

suo cum eo auxilio ad utrumque expedito eam evitare. Unde si scientia mediæ directæ non deserviat, ad deservendam libertatem voluntatem, sicuti deserviret, ut dicemus num. 931. casu, quò DEUS diceret: quia video, quòd si conferam hæc principia voluntati, erit libera; & peccabit, nolo conferre libertatem, sed necessitare voluntatem ad bonum; sed deserviret ad dandam libertatem prævisam ex parte hypothesis, tunc deserviret ad dandum id, quò poterat ea scientia directæ de eventu impediri, licet de facto non impedienda sit; eò quòd voluntas, quæ pro libito suo poterat dissentire, de facto non dissentiet, sed consentiet, aut e contra. Cæterum, cum voluntas à DEO libera constituta non solum dicat voluntatem constitutam, sed etiam DEUM illam constituentem, exinde illa evitabilitas non est in actu primo à sola voluntate, sed à voluntate simul, & à DEO.

Ad primam confirmationem dist. antecedens: illum elicere, vel non elicere in instanti A cum necessitate metaphysicæ ad eliciendum illum in alio instanti, si non eliciat in isto conc. absque tali necessitate neg. antecedens, & consequentiam, ut constat à num. 865. Ad secundam confirmationem dist. ant. non constituit, neque impedit id, quòd constituit actum primum proximum neg. & impedit conc. antecedens, & neg. consequentiam.

Ratio est, quia actus primus proximus non constituitur ex voluntate, & auxilio indifferente nudè sumpto, sed ad utrumque expedito. Hæc autem expeditio ad utrumque dicit exclusionem cujuscunque impedimenti inimpedibilis, sive extrinseci, sive intrinseci; & inconjunctibilis cum utroque libertatis extremo, ut patet in homine damnato ad mortem, vel catenâ extrinsecus ligato, aut intrinsecus qualitate ad ambulandum impedito, qui ob defectum exclusionis talis impedimenti sive intrinseci, sive extrinseci non esset proximè liber; & expeditus ad evitandam absolutè mortem, aut ad absolutè ambulandum. Cum autem illud decretum impediret exclusionem talis impedimenti, non minus, quàm catenâ impediret exclusionem catenæ; exinde impediret, quòd constituit actum primum proximum: atque adeò tolleret libertatem. Et certè scire vellem ab adversariis, quare nos non sumus immediatè liberi, sed solum liberi in capite, nempe in Adamo, ad non incurrendum originale, vel ad nunquam moriendum, nisi ob rationem à nobis datam requisitam ad proximam libertatem.

Objic. 8. Licet DEUS ante prælucentiam scientiæ mediæ decerneret efficaciter consensum Petri, adhuc postea prævidere poterat per

bb

scien

scientiam mediam, quod si conferret ei hæc principia proximè indifferentia, Petrus potens cum eis dissentire, non dissentiret, sed liberè consentiret; ergo Providentia efficaciæ libertati consentanea constitui potest ex tali de-creto. Confirm. 1. D E U S per scientiam simplicis intelligentiæ videt voluntatem infal-libiliter consenturâ alicui auxilio indifferenti; ergo Deus à sola scientia simplicis intelligen-tiæ directus potest efficaciter decernere con-sensum liberum. Confirmat. 2. Licet nulla occasio se solâ actu necessitet voluntatem mor-aliter ad peccatum, cumulus autem omni-um occasio necessitat moraliter volunta-tem: ergo licet nullum auxilium indifferens se solo inferat metaphysicè consensum liberum; cumulus autem omnium auxiliorum indiffe-rentium inferat metaphysicè consensum libe-rum; adeoque ex necessaria cognitione, quam D E U S habet de cumulo auxiliorum, pote-rit salva libertate decernere efficaciter consen-sum liberum.

894. Resp. dist. ant. Liberè quoad substantiam actus præfinitam, nego, quoad circumstantiam non præfinitam conc. ant. & neg. consequ. ut constat à n. 865. Ad primam confirmatio-nem neg. ant. nam per scientiam simplicis in-telligentiæ solum videntur necessaria, non au-tem libera: libertas autem ad unum è duo-bus nequit esse metaphysica necessitas ad nu-num neque id est contra dominium Dei, ut constat à n. 642. Plures autem admittentes ant. adhuc negant consequent. cum Henao Par-te 1. de Scientia media sect. 444. at de hoc ipsi curent. Ad secundam confirmationem conc. ant. & neg. consequ. Ratio est, quia neces-sitas moralis potest vinci physicè, ac proinde, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco proveniat, sive ad unum, sive ad multa devolvatur, relinquit absolutum conceptum libertatis; sicuti dum manet homo, licet maneat vulne-ratus, manet animal rationale. Unde concep-tus absolutus libertatis non excludit eam necessitatem moralem, at verò necessitas me-taphysica nullo modo vinci potest, ac proinde tollit conceptum absolutum libertatis. Un-de neque ab uno, neque à pluribus, neque ab intrinseco, neque ab extrinseco provenire po-test manente libertate; sicuti neq; ab intrinseco, nec ab extrinseco, nec ab uno, nec à pluribus tollitur homo, dum manet animal ratio-nale.

895. Cæterum, propter utilitatem doctrinæ, non renuam insinuare breviter, quæ tradam in tractatu de gratia, itaque necessitas moralis nihil aliud est, quàm fundamentum ad prudenter ju-dicandum effectum aliquem in his circumstan-tiis existurum, nisi valde difficuliter, aut per valde extraordinarium agendi modum impe-diat, uti revera impediri potest. Hoc autem fundamentum ad ita judicandum aliquando stat in intrinseco, v. g. quando aliquis pravis

habitibus, & pessimis inclinationibus instru-ctus ad malum habet urgentem occasionem, ad quam pessimæ illæ inclinationes alliciunt. Licet enim tunc libertas absolucè maneat, sine qua peccatum formale non foret, at ea indoles, & lubrica natura ita inclinata, fundamenti satis est ad eliciendum iudicium prudens, quale de-scripsimus; aliquando etiam hoc fundamentum stat non solum in intrinseco, sed partim in ex-trinseco, v. g. in natura fragili ad plures dura-tiones protracta cum jure ad operandum diffor-miter, cum enim superveniant motiva allici-entia ad bonum, & allicientia ad malum, valde difficile, & irregulare esset, quod ea fragilitas non operaretur quasi fragilitas, sed quasi natura stabilis firmata in bonum, quin unquam transi-eret ad malum. Unde in eo complexo darentur totum illud fundamentum, quod vocatur neces-sitas moralis. Exinde, cum eodem modo quan-tum ad illâ fragilitatem se habeant mille homi-nes in ordine ad unam durationem, ac se habet unus homo in ordine ad mille durationes, si est moraliter impossibile, quod unus homo in ali-qua ex mille durationibus non proferat ullum verbum orisum, aut non committat aliquid veniale, ita erit moraliter impossibile, quod in una duratione aliquis ex mille hominibus non committat aliquid veniale.

Quapropter, cum illud fundamentum, sive moralis adæquata necessitas ster in complexo, quod de uno solo prædicari non potest, sive ho-mine, sive duratione; ea de causa moralis neces-sitas adæquata nequit in eo sensu ad unum de-terminatū ex ea collectione reduci: etenim si-curi nullus determinatus est complexum, sed om-nes simul, ita nullus determinatus arguit deter-minatè, quod aliquis ex illis moraliter peccabit, sed solum arguitur ex complexo. Cæterum, cum ad peccandū requiratur libertas, complexum illud nequit tale esse, ut non sit absolucè compossibile cum peccato, & illius omissione, adeoque nequit esse tanta necessitas, ut conne-ctatur metaphysicè cū peccato. Ex quo apparet, quàm à longè perita sit paritas à necessitate morali ad metaphysicam: nam necessitas moralis non excludit constitutum libertatis, ideoque præcedere potest exercitium libertatis; at ne-cessitas metaphysica excludit constitutum lib-ertatis, unde nequit præcedere ad ipsum lib-ertatis exercitiū. Quinimò dici debet, unum-quemque ex illa collectione operantem in illis circumstantiis operari, cum necessitate morali inadæquata, quin dici possit, operari cum neces-sitate metaphysica inadæquata. Nam necessitas illa moralis inadæquata nullum adæquatum præsupponit destructivum indifferentiæ, bene verò ea necessitas metaphysica inadæquata, ut ex dictis constat.

Exinde quando Tridentinum sess. 6. cap. 23. ita definit: *Si quis hominem semel iustificatum dixerit amplius peccare non posse, nec que gratiam amittere, atque ideo unum-qui*

peccati habitur, & peccat, nunquam verè fuisse iustificatum, aut contra posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia vitare nisi ex speciali DEI privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, anathema sit. In hac, inquam, definitione non solum attendit Tridentinum necessitatem moralem antecedentem, sed etiam ad necessitatem metaphysicam consequentem; adest enim lex divina universalis ex denominatione saltem extrinseca à consortio scientiæ mediæ, qua Deus ob altissimos suæ providentiæ fines non vult se retrahere, sed conferre iustis Adami posteris plura auxilia, quibus vidit per scientiam mediæ, quòd, si conferrentur, tales homines diu viventes, multa venialia peccata committerent, à qua regula generali excepta fuit Deipara, qui quidem exceptivus favor contra legem singulare privilegium fuit, præsertim, cum asserat bonum confirmationis in bono. De extensione huius privilegii ad aliquem alium ex puris hominibus plura dicta sunt, quæ tenentur vel impossibilia, vel temeraria, vel errori proxima, videtur enim sensus Ecclesiæ esse, quòd solum Deiparæ concessum fuerit, ut defendit communis sententia. Nihilominus ad Joannem Baptistam protraxere hoc privilegium Galatinus, Catarinus, & Abulensis. Ad Jeremiam & Jacobum minorem alii, quos citat Lorinus in Psal. 45. vers. 6. Ectus extendit ad omnes sanctificatos in utero, & specialiter ad S. Josephum. Pora in Elucidatio ad Beatos Joachimum, & Annam, conditionatè tamen, nimirum, si aliis fuerit concessum. Hæc autem res tota, quanta, divinatione est plena. Sicuti & designare spatium temporis, quo absque speciali privilegio potest homo occurrentia omnia venialia vitare. Sotus enim, & Vega designat unum diem: aliis verò hoc nimium videtur ex illo Prov. 24. v. 16. *Sepies enim in die cadet iustus, & resurget: impii autem corruent in malum.* Qua de causa tres, aut quatuor temporis horas ipsi designant. Res est omnino incerta, ut ait Ex. Doctor *Part. 3. de Gratia lib. 9. cap. 8. à num. 23.*

978. Quòd autem in ista divina providentia detur ea lex assignata num. 987. Constat ex eo proverb. testimonio supra citato. Tum quia semper habemus, quod nobis remittatur, juxta orationem Dominicam, qua Christus Luc. 11. docuit nos orare dicentes: *Dimitte nobis peccata nostra.* Tum, quia, ut habet Jacobus in sua Canonica cap. 3. *In multis enim offendimus omnes.* Ex his enim, & aliis similibus scripturæ testimoniis satis innuitur voluntas universalis DEI, permittendi iustis diu viventibus plura peccata venialia. Quæ voluntas ex intrinseca denominatione à scientia mediæ, dicitur, non quidem lex peccandi, cum hæc ex terminis DEO repugnet, sed lex permissiva peccatorum, à qua lege

universali neminem possumus absque gravi fundamento excipere: excipiendam autem esse Deiparam semper tenuit, & tenet Ecclesia, ut constat ex Tridentino adducto num. superiori, quæ exceptio magnum est privilegium. Sed de his latè in Tractatu de Gratia: Hæc enim quantum ad præsens attinet institutum, satis superq; sunt.

Obj. 9. Contra sextam Assertionem. Deus 899a facit cum voluntate creata concursum actualem, & simultaneum ad actum peccaminosum; quia habet inseparabiliter annexam malitiam; sed nihil facit, nisi volens efficaciter facere; ergo vult efficaciter actum peccaminosum: ac proinde illum prædefinit. Confirmat. 1. Nolitio, qua DEUS non vult se retrahere à conferendo auxilio, quod per scientiam mediæ prævidit inefficax, est prædefinio peccati; ergo &c. Confirmat. 2. DEUS potest prædefinire penitentiam ante absolutam prævisionem peccati: sed talis prædefinio est prædefinio peccati, quod est medium ponendum ad finem penitentia: ad eum modum volitio efficax finis est virtualis saltem volitio mediæ necessariò ponendi ad consecutionem finis; ergo &c. Confirmatur 3. Quando in sacris scripturis dicitur, DEUM obdurare, excæcare; & tradere peccatores pessimis ipsorum desideriis, ait Augustinus, DEUM hoc non præstare per solam patientiam, aut tolerantiam, quæ illis relinquit voluntatem peccandi, sed potissimè per potentiam, qua illos in peccata compellit. Unde *tom. 7. lib. de Gratia, & Libero arbitrio* post allata ea omnia scripturæ testimonia cap. 25. ita subiungit: *His & talibus testimoniis divinorum eloquiorum, quæ omnia commemorare nimis longum esset, scilicet, quantum existimo, manifestatur operari DEUM in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates, quocumque voluerit; sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum iudicio utique suo aliquando aperto, aliquando occulto; semper autem iusto.* Atqui DEUM operari non solum per tolerantiam, sed etiam per potentiam compellendo peccatores ad peccata, & inclinando ad mala pro eorum meritis, non est solum permittere: sed etiam est peccata prædefinire; ergo &c.

Resp. dist. maj. Facit ex inclinatione, & 900a determinatione sibi immediatè liberà neg. ex inclinatione, & determinatione immediatè liberà creaturæ conc. majör. & dist. minorè; nisi volens efficaciter efficaciam proportionatam concursui suo conc. improporcionatam neg. minorè, & consequent. Ratio est, quia licet Deus immediatè liberè elevelvet creaturam, eique conferat principia, ut possit agere, & non agere, applicetque indifferenter omnipotentiam ad utrumque volens

lens potius operationem rectam, quam peccaminosam. At actio illa, cum non procedat ab actu primo constituto, ut Deus immediatè liberè se exercent, sed ut se exercent cum adiutorio divino immediatè liberè creatura, ad eum modum, quo de habitu, & voluntate diximus à n. 647. Ea de causa non requiritur ad illam actionem volitio, qua Deus illam efficaciter intendat, quæ esset prædefinitiva, sed volitio, qua Deus illam efficaciter permittat, quæ dicitur permissiva, quin velit se retrahere ex titulis honestissimis providentiæ suæ. Hæc autem volitio potest esse, vel solum decretum indifferens, quando exercetur, & sit efficax extrinsecè: vel alia volitio superaddita etiam ex libito Dei absque ulla connexionione cum scientia media, ut statim dicemus num. sequenti.

901. Ad primam confirmationem neg. ant. Nam prædefinitio est intrinsecè, & efficaciter intentiva actus prædefiniti: illa verò volitio nequaquam est intentiva intrinsecè, & efficaciter actionis peccaminosæ. Quinimodò volitio se retrahendi, vel est ipsum decretum indifferens, quando exercetur: volitio enim, qua datur auxilium, est ex se volitio se retrahendi à dando; vel si ex libito Dei superadditur alia, nullam habet ex se connexionem cum scientia media de dissensu: Illud enim: *quamvis videam*, non se habet ex parte volentis, sed ex parte intellectus: Illud verò, *nolo me retrahere*, non habet connexionem cum scientia media, ex qua posset se retrahere: sed excludit volitionem cum scientia media connexionem, qua posset se retrahere, ad eum modum, quo Petrus constitutus liber per libertatem naturalem ad consensum, & dissensum naturalem, si instruat per auxilium, & libertatem supernaturalem, liber ad consensum supernaturalem, qui præcipitur, potest elicere volitionem peccaminosam consentis: qua ex secunda libertate nolit se retrahere à dissensu. Quæ volitio utpote peccaminosa non habet connexionem cum auxilio superno ex dictis à num. 332. De Virtute Pœnitentiæ: sed excludit aliam, quæ haberet connexionem cum auxilio: evidens quidem est posse nos per actum naturalem nolle actum supernaturalem, quare licet libertas in actu primo ad utrumque extremum includat comprincipia ad utrumque, at dissensus non exigit comprincipia ad consensum, sed ad dissensum, licet in his circumstantiis denominetur extrinsecè liber à comprincipiis ad dissensum, & consensum. Ad secundam confirmationem neg. maj. de quo latè in Tractatu de Incarnatione, ubi dicemus non posse Deum prædefinire Christum ut redemptorem peccati ante absolutam peccati prævisionem, eò quòd ea volitio

esset saltem virtualis volitio peccati ponendi ad obtinendum finem redemptionis, Deus autem neque formaliter, neque virtualiter potest peccatum amare. Dabimus plura principia pro hac veritate disp. 17.

Ad tertiam confirmationem dist. maj. compellit, & inclinat impulsu, & inclinatione positiva neg. impulsu, & inclinatione negativa purè significante subtractionem maioris luminis, & efficacis gratiæ conc. maj. & dist. min. neg. conseq. Ratio est, quia sicut Augustinus per verbum *trahere* solum significat allicientiam indifferenter ex n. 603. Ita per verbum *compellere* solum significat allicientiam, quam Deus permittit ad malum, substrahendo efficacem gratiam, qua resisterent, & quam dare non tenetur. Quo in sensu intelligitur etiam inclinatio. Quod autem ita se explicet Augustinus, constat ex lib. 1. ad simpl. quæst. 2. ubi ait: *Obduratio Dei est nolle misereri, ut non ab illo irrogetur aliquid, quo sit homo deterior: sed tantum, quo sit melior, non irrogetur.* Ecce clarissimè respicit ibi obdurationem fieri prædeterminatione ad actum peccati; nam si inmitteretur physica prædeterminatione, irrogaretur à Deo aliquid, quo esset homo deterior; unde tantum reponit obdurationem in speciali subtractione auxilii, qua posita tantum non irrogatur, quo homo sit melior. Ea de causa docet lib. 5. de Civitate Dei cap. 8. & lib. 12. c. 6. & 7. Deum esse datorem omnium potestatum; sed non esse datorem omnium voluntatum, & non esse à Deo voluntatem, quæ est contra Deum.

Sic etiam Lib. de Spiritu, & Littera, c. 35. 901. *Nusquam legimus: non est voluntas nisi à Deo, & rectè non scriptum est: quia verum non est; alioquin etiam peccatorum, quod absit, Auctor est Deus; si non est voluntas nisi ab illo.* Idem docet Prosper Augustini discipulus ad capita Gallorum sententia II. dicens: *Qui dicit, quod per potentiam Deus hominem ad peccata compellat, merito reprehenditur: neque enim Deus, qui iustitia, & bonitatis auctor est, quemquam ad peccatum cogere, & ab innocentia in facinora præcipitare credendus est.* Unde, quando Deus subtrahit tale auxilium peccatori, exercet opus patientiæ, quatenus non aufert gratiam sufficientem: potentiæ verò, quatenus talem gratiam limitat, ita, ut non sit uberior, aut efficacior; demonstrat enim ipsum posse, quod vult: atque adeò posse dare inefficacem, quando vult, & quando vult, efficacem. Reliqua argumenta, quæ hic fieri possent, plenè proposita, & soluta sunt à n. 591. 640. &

733.

o o o o o

DISP.